

Naujienu Antroji Dalis

NR. 737

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

NUO KARALIAUS - DIEVŽMOGIO IKI TECHNOKRATIJS

Dipl. inž. ALGIRDAS JASAITIS, New Yorkas

Šiomis dienomis išėjo naujas "Technikos Žodžio" numeris. Jame yra idomus New Yorke gyvenančio inžinieriaus Algirdo Jasaitis straipsnis, kurį, "T. 2." redakcijai leidus, čia spausdiname. Inž. Jasaitis gimė Marijampolėje, gimnaziją baigė Palangoje, o aukštuosius mokslus studijavo Karlsruhe ir Stuttgarto universitetuose.

Didžioji Siena Kiniją nuo dykumos
Ir vingiuoja per kalnus į beribį toli.
Šiapus ir anapus sienos
Nėra daugiau miestų.
Tik šen ir ten skeletai pabalę
Lyg ir amžinąją neapykantą byloja.
Trys šimtai šešiasdešimts tūkstančių
Namų ir židinius, žmonas ir vaikus
palieka.
Ir kas gi laukus apžiūrės?
Bet reikia paklusti, kai Valdovas
liepia.
(Li Tai-Po. 750 m. po Kr.)

Egipto piramidės buvo skirtos amžinybėn nukelivusį ir dievu tapusį faraoną nuo piktų dvasių ir blogio dievų apsaugoti. Didžioji Kinijos Siena saugojo patį kraštą nuo išorės priešų. Šio milžiniško žmonijos paminklo rytiniame gale, prie Chan-Hai-Kwan vietovės, su įrašu pastatytas akmuo sako: "Dangus sutvėrė kalnus ir jūras". Tai aiškiai byloja kiniečių įsitikinimą, kad tik dangaus ir žemės sukūrimas viršija sienos didingumą.

Kiniečiai savo sieną vadina "Didžiąja 10,000 Li Siena". Tai nėra visai tikslus pavadinimas, ir ji reikia priimti perkelta prasme. Li yra kiniečių ilgio matas, apie 1/3 mylios. Taigi, vadovaujantis vardu, siena buvusi apie 3300 mylių ilgio. Šiandien tikrojo sienos ilgio niekas nežino. XVIII amžiuje misionierių ant šilko pagaminti ir į Prancūziją pasiųsti planai dingę. Būk tai, viena kopija šių planų dar yra pas nežinomą kolekcionierių pačiame Paryžiuje. Pastangos surasti minėtą kolekcionierių iki šiol nedavė jokių rezultatų. Spėjama, kad sienos ilgis buvęs apie 2000 mylių. Čia, tačiau, nepriskaitomi visi paprastai iš žemių supilti ir bambuku sutvirtinti pylimai, kurių šiandien jau ir pėdsakų neliko.

Per tūkstančius metų kiniečiai paliko daug dokumentų apie savo aukštą kultūrą ir civilizaciją, tačiau ir čia, kaip ir apie piramidžių statybą rašytų dokumentų pasigendama. Padavimų bei legendų, tačiau netrūksta. Jau pirmieji Kinijoje lankęsi europiečiai misionieriai VII a. po Kr. su nusistebėjimu minėjo kiniečių sieną. Net ir abatui Larrieu, nepripažinusiam nieko, kas ne krikščioniška, nepavyko paneigti sienos egzistencijos. Jis ją savo raštuose vadina "Mažais žemės pakilimais". Keista mums šiandien, kad žinomuose Marco Polo kelionės aprašymuose nieko nerandame apie Kinijos sieną. Tiesa, jis Europon sugrįžo per Kansaw provinciją, kur ir šiandien sienos pėdsakų nėra likę. Marco

Polo Kinijoje praleido apie 10 metų ir neįtikėtina, kad per tuos ilgus metus jis nebūtų pastebėjęs sienos. Greičiau įtikėtina, kad gal dalis jo kelionės aprašymų yra dingusi. Šio šimtmečio pradžioje, Tėvas Tschepe, vengras, nuodugniai ieškojo Kinijoje dokumentų apie sienos statybą, tačiau irgi be rezultatų. Jo įsitikinimu tokie dokumentai turėtų egzistuoti, nes kiniečių mokslininkai rašė apie viską.

Šimtmečius tarpusavyje kovojusios Kinijos provincijos Tsin Jeng buvo sujungtos į vieną vienetą. 220 m. pr. Kr. jis save pasivadino Tsin Shi Hwang-di. Šiandien jo vardas, truputį pakeitus žodžių prasme, gali būti verčiamas "Mr. Tsin, Pirmas Visagalis Autokratas". Spėjama, kad jis ir Kinijos sieną pradėjo statyti. Apie Tsin jo biografas Sseuma-Tsien rašo: "Tsin Shi Hwang-di buvo riesta nosimi, ypač siauromis akimis, plačios ir išpūstos krūtinės, balsu kaip vilko ir širdimi kaip tigro, niuržgus ir moraliai ištvirkęs..." Šiandien jo asmenyje rastum visą eilę gerai žinomų vėlesnės istorijos asmenybių. Kaip Richelieu jis sugriovė paskirų didikų valdžią, kaip Cezaris jis įkūrė galingą imperiją, mokėjo organizuoti kaip Napoleonas, statė rūmus kaip Liudvikas XVI, kaip Neronas jis įsakęs sudeginti visas savo krašto bibliotekas, Henriką VII jis toli pralenkė savo žmonių skaičiumi 10,000, o Tiberijus savo žiaurumu net prilygti negalėjęs. Sakoma, kad jis savo kariams algą mokėjęs pagal pristatytų galvų skaičių... Šiandien skaičiuojama, kad Tsin savo valdymo metu yra likvidavęs 1,400,000 pavaldinių.

Sunkiai įsigalėjęs imperijoje, jis buvo ypač susirūpinęs jos išlaikymu. Jo įsitikinimu, praeities prisiminimai ir jos aprašymai galėjo tik varžyti imperijos kilimą, o istorijos, literatūros bei filosofijos veikalai galėjo paveikti mokslininkus ir karvedžius. Kad tas neįvyktų, jis įsakęs sudeginti visas imperijoje buvusias bibliotekas, neatsižvelgiant į jų reikšmę tolimesnei krašto kultūros evoliucijai. Jis sušaukęs visus krašto intelektualus ir paskelbęs savo sprendimą. Aišku, kad susirūpinę žinojo šių bibliotekų reikšmę kraštui ir jo ateičiai, ir bandė Tsin

(Nukelta į 3 psl.)

Zina Jurėnaitė ir Danguolė Janušaitytė Anykščiūose prie Puntuko

MATAS UNTULIS

Naujienu 1964. VIII. 22 d. numery tilpo p. J. Klauseikio straipsnis "Į Talką Lietuvių Enciklopedijai", ieškąs žinių apie broliuš Untulius. Nors Matą Untulį pažinojau gerai, bet reikiamų žinių LE neturiu, tik norisi patikslinti melagingas Jono Šimkaus informacijas, dabar leidžiamas Lietuvoje.

1922-5 metais mokinausi Palangos vidurinėje mokykloje, kurios direktoriumi buvo Matas Untulis, o paskui dar porą metų su juo artimai bendradarbiauau. Prieš keletą metų, kai M. Untulis Lietuvoje buvo rastas užmuštas, viena, taip pat jo mokinė iš Lietuvos rašė, kad jis paskutiniu metu gyvenęs dideliame skurde. Iš kaimo į kaimą, rinkdamas tautosaką, ejęs kaip ir ubagaudamas. Kaip įprasta sovietų skurde, turėjęs daugybę utėlių, bet iki pat mirties atkakliai spyręsis ir komunistų partijai nenusilenkęs. Jeigu jis būtų buvęs sveikas, tai tarp daugelio kitų tūkstančių lietuvių, būtų buvęs išvežtas į Sibirą, bet fizinį invalidą ir darbui netinkantį sovietų valdžia įsakiusi komjaunuoliams Lietuvoje užmušti, kas ir buvę įvykdyta.

Palangos vidurinėje mokykloje buvo paprotys, kad mokiniai eidavome mokytojus sveikinti jų vardo dienos proga. Kadangi M. Untulio drauge buvo ir gimimo diena, tai jis pareiškė, kad šito nenorėjęs, nes jam kasmet primintume, kad

jis jau vienus metus senesnis. Nemėgo būti ir besifotografuojančių tarpe.

Pažinojau M. Untulį neblogiau, kaip Jonas Šimkus, nes abu drauge mokėmės ir baigėme Palangos vidurinę mokyklą. J. Šimkus per atostogas išvykdavo pas tėvus į Darbėnus, o aš nuolat gyvenau Palangoje ir pas M. Untulį dažnai, ypač per atostogas, užeidavau. J. Šimkus kiek geriau parašydavo lietuvių kalbos rašomuosius darbus, o kartais ir kokį eilėraštį. Visai stengdavosi M. Untulį įtikinti ir šis ėmė kalbėti, kad iš Šimkaus išeis rašytojas ar poetas. Baigus Šimkui 4 klases, M. Untulis parašė rekomendacinį laišką Felicijai Bortkevičienci, kad ji priimtų Kaune į Žiburėlio bendrabutį, kas ir buvo padaryta. Žiburėly gyvendamas, Šimkus nemokėjęs nė už maistą nė už butą. Kai Šimkus ėmė dirbti Lietuvos žinių redakcijoje, netrukus buvo užverbuotas saugumo policijos ir jai teikė žinias, kas veikiama L. Žinios ir aplamai Varpo bendrovėje. Kai šis jo darbas ėmė kilti į viršų, tai perėjo dirbti į Lietuvos Aidą, bet judošiaus amato nemetė, susiuostė su sovietų ambasada ir ėmė teikti žinias svetimiesiems. Tai primenu, nes Šimkus dabar Lietuvoje rašęs, kad M. Untulis Palangos vidurinėje mokykloje aiškines apie gražią ateitį komunizme. Tai yra grynas Šimkaus melas. Apie komunizmą niekada Pa-

langos vidurinėje mokykloje M. Untulis nėra gerą žodį pasakęs, o taip pat privačiuose su juo pasikalbėjimuose. Priešingai jis baisėdavosi ir smerkdavo komunistų padarytas žiaurybės Rusijoje. M. Untulis gyveno pas Dr. Liudą Vainėkį svirnelyje ir buvo visas knygos paskendęs. Jeigu jis, kaip vidurinės mokyklos direktorius negalėjo priklausyti liaudininkams, vis tiek dalyvaudavo visuose liaudininkų pasitarimuose, kurie dažniausiai būdavo pas Dr. L. Vainėkį ir be jūdvių dar visada būdavo Palangos pašto viršininkas Stasys Jazdauskas ir neseniai čia miręs Dr. Vincas Terčijonas, kuris tuo metu tarnavo pasienio pulke gydytoju, turėjo kapitono laipsnį ir Palangos vidurinėje mokykloje mokytojavo. Prieš III seimo rinkimus, veik visos liaudininkų brošiūros buvo M. Untulio parašytos. Didžiausį pasisekimą turėjo be 5 minučių 12. Aš toms brošiūroms vis taisydavau korektūras.

Kad M. Untulis nebuvo komunistų simpatikas, liudija ir šitoks faktas. 1925 m. pradžioje, nežinau ta mintis kilo Palangoje ar Klaipėdoje, buvo norima iš skautų padaryti tautiniai kultūrinė-patriotinė Lietuvos jaunimo organizaciją (išmesti tarptautiškumą ir religiją). Tam pritarė to meto Klaipėdos, Palangos ir Skuodo skautų vadovai ar jų dalis. (Maždaug po 10 metų panašiai buvo bandyta Marijampolės skautų tunte). Aš tuo metu buvau skilfininko pareigose ir kadangi rašinėdavau į Skautų Aidą ir Trimitą, tai, kai buvo nutarta Palangoje leisti skautų laikraštuką, turėjau pasiimti redaktoriaus pareigas. Laikraštuką spausdindavome šapirografu, nedarbo metu, Palangos valsčiaus raštinėje. Jam buvo duotas mūsų skilties vardas — Stumbras. Kai buvo imta kalbėti apie skautų reformas, M. Untulis pasiūkė mane į mokytojų kambarį ir ėmė klausinėti, kas čia darosi ir aiškinti, kad jaunimo auklėjime religija užima labai svarbią vietą. Vakarė liepė ateiti pas jį namus, kur jis padavė Stumbrui straipsnelį, kad visi skautai eitų išpažinties ir apie jokiais reformas negalvotų. M. Untulis pasirašinėdavo vis slapvardžiais. Aš M. Untuliui nurodžiau, davėtkas, kurios kasdien eina prie komunjijos, o yra didžiausios griešninkės ir pletkininkės. Untulis pasakė, kad davėtkas, kitas reikalas, bet vaikams išpažintis ir kunigų pamokymai turi mačyti, o kuriam tas nemačina, su tuo mokiniu-skautu jau esą blogai. Taigi, jeigu M. Untulis, kaip šimkus rašo, būtų komunizme matęs gražią ateitį, tai tokių dalykų nebūtų sakęs ir rašęs, nes tai visiškai prieštarauja komunizmui.

Šiaip p. Klauseikis gerai M. Untulį apibūdino, tik norėčiau pastebėti, kad M. Untulis ir baigusius Palangos vidurinę mokyklą gabesnius mokinius ne-

PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Parentas pedagogų psichologų mokslinių tyrimų duomenimis
Redaguoja Med. Daktaras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc. — Alvudo atstovas

VAIKO SUKILIMO APRAIŠKOS

Klinikinis psichologas prof. Albinas Liaugminas, Ph. D., Chicago, Ill.
(Alvudo Kultūrinio Penktadienio paskaitos dalies santrauka)

Vaikui geriau blogais veiksmais pasižymėti, negu iš viso būt nežinomam.

Vaikų psichologijos tiesa.

Pirmoji vaiko sukilimo apraška yra susidarymas dėmesio patraukimo mechanizmo. Kai vaikas nori patraukti tėvų dėmesį į save, jis gali dvejopai pasiegti:

1. Vaikas gerinasi.
2. Vaikas tampa neklusniu.

Panagrinėsime pirmąjį atvejį pirma. Kai vaikas ima abejoti tėvų jam teikiamu dėmesiu, kai jis mano, kad tėvai mažai kreipia dėmesio į jį, tada dalis vaikų tėvams ima gerintis: glaudžias, meilinas, klausio ir klusnūs tėvų įsakymus pildo. Kita dalis vaikų, jei jiems gerumu tėvų dėmesio link savęs nepasisiekė patraukti — ima daryti priešingai, ką tėvai sako. Tokie vaikai ima jausti, kad geriau būti dėmesio centre blogais veiksmais, negu iš viso būt išimtam iš dėmesio centro aplinkoj. Tai tokia nuotaika ima juos gaubti. Tai ne vaikų išsigalvojimas; tokių vaikų galvojimą valdo kažkas kitas — prigimtis bei pasąmonė galvoja už juos. Mūnetai nusiteikusiems vaikams išrodo, kad geriau blogais veiksmais pasižymėti, negu iš viso būt nežinomam; geriau, kad dėl jų blogio į juos dėmesys kitų žmonių būtų atkreiptas, negu kad iš viso į juos dėmesys nebūtų kreipiamas. Toks vaikų nusiteikimas ir yra pirmoji vaikų sukilimo apraška: mūnetai nusiteikęs vaikas ima daryti viską priešingai. Pvz., neleidus vaikui lipti ant lango — jis lipa ant jo; neleidus liesti stiklinio daikto — jis jį liečia; tėvai liepia vaikui eiti vienur, o jis bėga į kitą pusę. Tada tėvas bėga iš pasakos, pyksta ir baras. O kas tada su vaiku daros, kai tėvai jį bara, — lengva atspėti kiekvienam.

Barimu dar daugiau atstumi vaiką nuo savęs

Jei barsi ir rimtai barsi, — tai dar daugiau atstumsi vaiką nuo savęs. Baramas vaikas dar daugiau abejos dėl tėvų meilės jam. Toks vaikas ima dar daugiau elgtis, kad tėvų dėmesį atkreipti. Kuo labiau barsi, tuo tolinsis toliau vaikas nuo tavęs.

Čia prasideda didesni dalykai. Nebart, atrodo, negali. O griežtos priemonės dar labiau vaiką stumia tolyn nuo tėvų. Gi būdamas šalimai nuo tėvų, vaikas esti dar didesnio dėmesio reikalingas. Tada jis dar daugiau ima nusikalsti, kad juom tėvų

išleisdavo iš savo globos ir kuo galėdamas buvusiesiems savo mokiniams padėdavo. Dažnai šiam reikalui išleisdavo ir dalį savo algos.

Petras Garjuonis

jam būtina susidomėjimą sumažintų. Šitokių vaikų elgesį reikia suprasti. Tada mes pajėgime eiti kitu keliu prie vaiko elgesio tvarkymo. Vien griežtumu čia nieko nepadarysi.

Vaikas ne iš blogos valios blogai elgiasi

Nereikia į vaiko bet kurį veiksma žiūrėti kaip į nenormalų — blogą elgesį.

Mes manom, kad vaikas iš blogos valios blogai daro. O tikrumoje, vaikas elgiasi blogai spiriamas tam tikrų aplinkybių. Jei vaikas pvz. meluoja, tai tas melas daugumoje atvejų yra nekaltas. Yra iširta bandymais ir statistiškai įrodyta, kad vaikas beveik iki 10 metų amžiaus nesupranta tikrosios melo reikšmės.

Pačioj amžiaus pradžioj: 1—5 metų vaikui melas yra tiek pat, kaip ir piktas žodis — kaip koks keiksmazodis: rupūžė, žaltys, ar kas nors panašaus draudžiamas — kas neliečiamas sakyti. Tik vėliau vaikui melas reiškia tai, kas neatitinka tiesos.

Ir mes manom, kad melas yra tai, kas neatitinka tiesos. Bet iš tiesų tai nėra vien tai. Pvz., jei aš manau, kad rytoj lietus, o nelijo, tai nors nėra melas, kaip maniau, bet ir ne melas. Jei vaikas skaičiuodamas daugin penkis iš šešių ir gauna ne 30, bet 20 — tai dar nėra melas. Tas faktas neatitinka tikrovės, bet melo čia dar nėra. Taigi, vaikas meluoja ne dėl blogos intencijos, ne dėl blogų norų.

Nepriskirkim vaikui melo, kai jis nemeluoja

Mes suaugusieji dažnai be reikalo apkaltinam vaiką meluo-

jant. Mes dažnai kalbam: "Oi tu blogas vaikas, tu melagis, tu šitoks ir toks".

Šitaip elgdami, mes jį skiriamė nuo savęs. Pvz., vaikas, atėjęs iš gatvės, gali papasakoti, kad jis matė šunį tokio dydžio kaip karvė ir pan. Čia yra vaiko fantazija. Jam šuns išsigandus, susidarė vaidinys; kad anas labai didelis. Tokiu atveju tėvai neretai pasako vaikui, jog jis meluoja ir pradeda vaiką barti. Šitokiu atveju nėra už ką vaiką barti. Taip yra ir su mimetu vaiko nepaklusnumu. Reikia vaiko prigimtį pažinti ir savo elgesį vaiko atžvilgiu sutvarkyti, tada nereikės vaiko barti: vaikas bus paklusnus. Vien barimu nieko gero nepasieksi: vaiką dar toliau nuo savęs atstumi, o vaikas dar blogiau mis elgtis. — Jis pradės dar daugiau keršyti.

Išvada: norint sutvarkyti dabar bet kur esančius neleistinai besielgiančius vaikus, reikia visiems suaugusiems (pirmiausia tėvams) tapti tėvais tik tėvų pareigoms pribrendus ne vien fiziškai, bet ir protiniškai, o svarbiausia — emociniai. Nuo čia prasidės vaiko elgesio gerinimas. Tik nestubrendusių suaugusių aplinkoj bebūdamas vaikas pradeda gintis nuo neteisingos su juo elgsenos. — Jis pradeda įvairiopa maištauti.

Specialistų padedami, tvarkykimės suaugusieji, tada mūsų vaikai be jokių ypatingų pastangų pradės tvarkingais žmonėmis išaugti.

Pasiskaityti: Prof. A. Liaugminas, Ph. D.: Neklusnus Vaikas — Alvudo leidinys, Nr. 2.

— Nesvarbu, kiek medžių besodintum ir kaip juos bemylėtum, jie yra labai pavojinga kliūtis, jei auga per arti prie vieškelio, kuriais važinėjasi per daug neatsargūs vairuotojai.

— Kai prieš rinkimus politikierius kalba apie valdžioje įsigalėjusią "biurokratiją", aišku, jis galvoje turi politinius "džiaubus" (darbus), kuriuos turi tos antrosios partijos nariai.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Tiesia vamzdžius gazui siūsti. Paveikslas imtas Washingtono miškuose. Traktorius miškais prakasa griovį, o kiti kranai įleidžia didelius plieno vamzdžius.

NUO KARALIAUS...

(Atkelta iš 1 psl.)

įsakymą kritikuoti. Tsin, tačiau, ši pasipriešinimą lengvai likvidavo. Jis įsakė gyvus užkasti 500 gabiausių mokslininkų...

Didžiausias mums šio baisaus Kinijos valdovo palikimas yra garsioji Kinijos siena. Dar prieš Tsin sujungiant kraštą, apsisaugoti nuo nuolatinių barbarų puolimų, paskiros provincijos kalnu tarpekliuose statėsi įsitvirtinimų bokštus. Jo pirmas įsakymas buvo esančiuosius gynybos bokštus vieną su kitu sujungti vieninge siena. Tai atlikęs, jis vedė naują sieną per lygumas ir dykumas, pirmiausia įkurdamas sutvirtintus miestus ir armijos stovyklas.

Atskirų sienos statybos etapų darbus praveisti buvo pavesta paskiriems generolams, kurie dažnai savo galva atsakydavo už darbo susitrukdytus. Bendra sienos statybos kontrolė buvo pavesta pasižymėjusiam generolui Mung-Tien, kuris trp kitko yra laikomas ir teptuko atradėju. Jis buvo atsakingas už visą sienos statybą. Prieš pradėdant patį sienos statymą, Tsin surinko 300.000 karių armiją, kurios uždavinys buvo sulaikyti ir atstumti nuolat kraštą puolančius gausius priešus. Tuo pat metu Kinijoje buvo gaudoma darbo jėga pačiai sienos statybai. Milijonai buvo perkelti į krašto provincijas, kur buvo užplanuota statyti sieną. Šios masės tikslas buvo ne vien tik statyti, bet ir ūkininkauti, nes praktika parodė, kad maisto pristatymas karavanais buvo labai neefektingas.

Pasakojama, kad pirmiausia prie sienos statybos darbų buvo atgabenti ūkininkai ir visi kaliniai. Darbo jėgos neužtenkant, prie darbo buvo pristatyti visi nebūtinai krašto bei paskirų provincijų valdymui reikalingi valdininkai. O sudeginus bibliotekas ir uždarius visas valstybės kultūrinio gyvenimo institucijas, prie darbų buvo pristatyti ir intelektualai. Tokiu būdu buvo vis papildoma sparčiai berteajnti darbo jėga.

Prie darbų buvo pristatyti ne vien tik vyrai, bet ir moterys. Jos vietoje gyvulių transportavimo statybos medžiaga arba audė audeklus, statybai palapinių, kuriose turėjo gyventi darbininkai. Nepaprastai sunkiose darbo sąlygose darbininkai mirdavo labai gausiai. Ne veltui ir sakoma, kad Kinijos siena yra pats didžiausias pasaulio kapinynas. Per gana trumpą laiką būk tai mirė 400.000 darbininkų. Sakoma, kad ne vien tik mirusieji, bet kartu su jais ir sužeistieji bei sergantieji būdavo į sieną įmūrijami.

Nuo Korėjos iki Gobi dykumos, kur ši siena pravesta, dar ir šiandien yra gyvi įvairūs padavimai. Juose randame ir atsakymą, kodėl siena pastatyta taip vingiuota linija, ar tai kalnai, ar lygumos ir kodėl siena baigiasi prie Gobi dykumos. Dažnai tuose padavimuose šalia gero ir nepavojingo slibino vis

asirodo valdovas su botagai pasirodo valdovas su botagu rankoje.

Kinų sienos statymas tęsėsi per eilę šimtmečių. Aišku, kad tokio ilgumo siena turėjo būti pravesta per įvairias geologiniai visai skirtingas provincijas. Stebėtina liktai, kad archeologinis sienos charakteris buvo labai vienodai išlaikytas. Vakariniame gale siena eina per dykumas. Čia ją daugiausia sudarė pylimai su paskirais įsitvirtinimų bokštais ir ginamąja siena apsuptytais miestais. Pačios sienos, išskyrus minėtus bokštus, šiandien čia nei pėdsakų beveik nėra likę. Į rytus nuo dykumų siena kerta Geltonosios Upės slėnį, milžinišką jos kilpą, ir ji pravesta beveik išimtinai per molytus. Toliau siena pravesta per kalnus ir tarpeklius ir į rytus nuo Pekino pasiekia Geltonąją Jūrą. Čia siena yra geriausiai išsilaikiusi, nes ilgos kovos šioje Kinijos dalyje vis vertė ją atnaujinti. Pasiekus Geltonąją Jūrą, siena užbaigta mola. Molo pamatams buvo panaudota eilė akmenimis pakrautų laivų, kurie reikiamoje vietoje nuskandinti. Netoli molo yra maža šventyklėlė, kuri buvo pastatyta princesės Yen garbei. Jos vyras buvo Tsin nuteistas prievartos darbams prie sienos ir ten žuvo. Jo žmona, negalėdama pakelti širdies skausmo, nusiskandino šalia statomo molo. Šiandien šioje šventykloje įrašas sako: "Ši moteris bus garbinama per amžius, gi Tsin vardas bus iki pasaulio pabaigos su panieka ir pasibaisėjimu minimas".

Sienos konstrukcija yra gana paprasta, tačiau gerai apgalvota ir labai tinkamai suplanuota gynimuisi. Ant 5 pėdų pločio ir 6-12 pėdų gylio akmeninių pamatų, 16 pėdų atstume, buvo iš plytų statomos dvi lygiagrečiai einančios sienos, Sienos mūrijimas buvo atliekamas kruopščiai, nes pasakojama, kad jei prižiūrėtojas atradęs tarp plytų tarpą, į kurį jis galėjęs įterpti savo nagą, tą sienos dalį mūrijęs mūrininkas savo apsilėidimą turėjęs apmokėti savo galva. Akmenys pamatams, jei jų vietoje nebūta, buvo gabunami iš kalnų. Plytos buvo jau vietoje formuojamos ir deginamos. Kalnuotose ir smėlėtuose rajonuose statant, molis plytomis gaminti turėjo būti pristatomas.

Taigi, kiniečiai susidūrė ir su transporto problema, kurią jie lengvai išsprendė žmonių mase, nes Kinijoje darbo jėgos niekuomet netrūko. Viskas buvo gabenama ant žmonių pečių neštuvais. Bambuko lazda buvo permetama per pečius, o ant abiejų lazdos galų buvo pakabinami krepšiai su transportuojama medžiaga. Panašus būdas buvo vartojamas ir Lietuvos kaime vandeniu nešti (naščiai). Dar ir šiandien Kinijoje ir kitur Toluosiuose Rytuose šis metodas yra labai dažnai užtinkamas. Tik jau labai kalnuotose vietose kiniečiai transportui vartojė specialiai tam tikslui apmokytas kalnų ožkas. Plytų surišimui jau tuomet Kinijoje buvo vartojamos kalkių, smėlio ir vandens skiedinys. Tarp abiejų

TASMANIJOS VELNIAI LINKOLNO PARKE

Chicago's Parkų Distrikto šio spalio mėn. "gražuoliais" Linkolno Parko žvėryne paskyrė du labai retus sutvėrimus, pažodžiui vadinamus Tasmanijos velniais (Tasmanian Devils), kurių veidai ir atvaizdai matomi šiame paveikslėlyje. Tasmanijos "velniai", moksliskai "Sarcophilus harris", yra Australijos čiabuvių ir savo skambu varda gavo daugiausia dėl savo "velniškos" išvaizdos ir būdo, nors, sako, kad namie užauginti šie "velniukščiai" yra linksmi ir malonūs gyvuliukai. Jie savo gimtinėje gyvena paupiais, prie vandens, ir varlės jiems yra geriausi skanėstai, nors jie taip pat mėgsta driežus, paukščius, vėžiukus, bet kokius vandens gyventojus ir namines vištas, net laukinius kiškius, kuriuos irgi lengvai įveikia. Jie priklauso marsupialų rūšiai, tai yra savo kate tik gimusius vaikus "velnienės" išideda į maišuką papilvėje, kur išnešioja, kol vaiku uodegos iš maisto išlenda, tuomet mama ir vaikus išprašo laukan iš maisto. Vaizdelyje matomąją porę — Buzz ir Meriją galima kasdien aplankyti Linkolno Parko zoologijos sode, mažųjų gyvuliukų name, kasdien nuo 9 val. ryto iki 5 val. popiet.

išmūrytų sienų atsiradęs tarpas buvo užpilamas žemės sluoksniais. Kiekvienas užpiltas žemės sluoksnis buvo gerai sumin-

domas, suplakamas ar kartais net sunkiais medžio rąstais suvalcuojamas. Pats sienos viršus buvo užbaigiamas užpilant

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

Patikima ir žinoma firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą leidžiamiesiems siuntiniams į USSR

PRANEŠA:

Eilėje garantuojamų užsakymų sovietinės gamybos prekėms, kaip tai: AUTOMOBILIAMS, ŠALDYTUVAMS, TELEVIZIJOS APARATAMS ir kt., pats gavėjas gali pasirinkti dovanas už bet kokio dydžio sumą.

Jūs taip pat galite užsakyti MAISTO PRODUKTŲ DOVANAS giminėms, esantiems USSR. Pristatymas skubus iš produktų sandėlių, esančių SOVIETŲ SĄJUNGOJE. Kainos prieinamos.

Katalogų prašykite bet kuriame mūsų skyriuje arba Vyriausioje Įstaigoje:

45 West 45th Street,
New York, N. Y., 10036, Room 1101

Tel. CI 5-7905

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

Townhall 3-2108

Pilnas laidojimų aptarnavimas, [skaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopolyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ

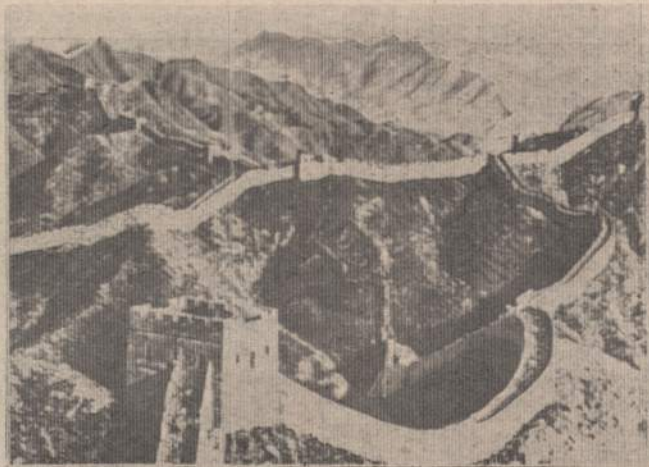
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

ji smulkia akmens skalda. Sienos mūruose buvo paliekamos skylės su latakais, kuriais nubėgdavo nuo sienos viršaus drenažų surinktas lietaus vanduo.

Kadangi siena turėjo tik vieną paskirtį — gynybą, ji buvo ir atatinčiamai įrengta. Vietomis tik išorinė, tačiau, daugiausia abiejų mūrų viršūnės buvo dantytos. Maždaug kas 10 pėdų buvo paliktos šaudymo angos. Jos buvo taip nuožulniai įrengtos, kad per jas buvo galima šaudyti lankais beveik visai statmenai žemyn. Be to jos buvo taip išdėstytos, kad neliktų neapsaugoto sienos ploto. Kas 300—1500 pėdų atstume buvo statomi bokštai, kurie siekė iki 60 pėdų aukščio ir talpino nuo 10 iki 150 karių. Šie bokštai įgalino sienos gynėjus apimti tarp jų esančios sienos dalį į kryžminę ugnį. Tiek mažieji, tiek didieji bokštai turėjo nuolatinę igulą. Ant jų dieną-naktį budėjo sargyba. Jie visi buvo aprūpinti ginklų, vandens, maisto ir medikamentų atsargomis taip, kad reikalui esant, galėtų be tiekimo išsilaikyti 4 mėnesius.

Bokštuose sargyba stebėjo ne tik besiantinantį priešą, bet ir kartu sekė abipus sienos bedirbančius ūkininkus ir amatininkus. Didieji bokštai buvo lyg ir garnizonai. Apie juos koncentravosi ne tik kariuomenės stovyklos ir ūkininkų, amatininkų bei pirklių sodybos. Paskirų bokštų ir garnizonų išdėstymo tankumas priklausė nuo vietos sąlygų: kalnuose jie buvo išdėstyti rečiau, lygumose tankiau. Spėjama, kad siena pačios savo galybės metais turėjusi apie 40,000 tokių bokštų. Dar šiandien yra priskaitoma apie 20,000 geriau ar blogiau išsilaukusių. Tais laikais siena buvo ginama 3,000,000 karių armijos, kurios tikslas buvo ne vien tik kraštą nuo puoliančiųjų apsaugoti, bet kartu ir mažai apgyvendintas provincijų dalis, per kurias siena ėjo, apgyvendinti. Alarmo metu, kuriam skelbti vartojo ne tik gongus ir ugnies signalus, bet jau ir raketas, kariai, beūkininkaujį netoli sienos, mesdavę visus savo laukų darbus ir skubėję į numatytus postus. Pačios sienos gynybai jau nuo XIV a. galo buvo vartojama artilerija.

Be įvairių gynybai skirtų įrengimų pačioje senoje, išorinėje jos pusėje ėjo platus, nuaštrintomis bambuko lazdomis prismaigstytas griovys, kuris pagal reikalą galėjo būti pripildytas vandeniu. Kad patį sieną taikos metu nevaržytų prekybos ir keliautojų judėjimo, joje buvo paliekami ypač gerai saugojami vartai. Jau tais laikais svarbiausiems vartams buvo vartojama geležis. Taigi, galime pilnai tikėti, kad tų laikų karo technikai Didžioji Kinų Sieną buvo beveik nepaįmanomas objektas. Ji per eilę šimtmečių įstengė apsaugoti kinus nuo priešų puolimų, tuo tarpu, kai Maginot ir Sigfrido linijos bei Atlanto įtvirtintos pakrantės savo uždavinio neatliko. Džingis Chanas net 2 metus (1211-1213) prie

Didžioji kiniečių siena

sienos išstovėjęs, o Mandžiūrijos kariams tik po 20 metų, 1644 metais, pavyko pralaužti sieną.

Siena buvo pastatyta ne iš karto, bet per visą eilę epochų. Seniausios dar šiandien išsilaukusios sienos dalys yra iš V a. po Kr. Iš ankstyvesnių laikų yra užsilikę tik pėdsakai. Geriausiai išsilaukusios ir savo architektūra pačios įdomiausios sienos dalys yra iš XIV-XV a. po Kr.

Didžioji Sieną ne tik gynė Kiniją nuo išorės priešų, bet kartu kraštą izoliavo nuo svetimųjų įtakos. Per sieną istorijos bėgyje įsiveržė hunai ir mandžiūrai, neįstengė pakeisti krašto charakterio, nors jie ir yra įkūrę ne vieną imperijos valdovų generaciją. Per gana trumpą laiką jie asimiliavo ir būdavo greitai plačios kinų masės absorbuojami. Su siena Kinija užsidarė į abi puses: ji neišleido svetimos įtakos, bet ir neskleidė savosios. Ir jei ne kinų izoliacionizmas, tų laikų Vakarų Europos kultūra ir civilizacija būtų gal daug spartesniu žingsniu pažėjusi į priekį. Nuo likusio pasaulio atskirtos gausios ir savo charakteriu gana įvairios Kinijos provincijos buvo priverstos atradimais ir patyrimais dalintis tarpusavyje; kas ir sukūrė gana skirtingą ir tik Kinijai charakteringą kultūrą.

Įvairios krašto geologinės ir gamtinės sąlygos vertė atskiras provincijas savaip išnaudoti turimąsias statybines medžiagas, gi tamprūs ryšiai tarp jų ugdė metodų pasikeitimą. Jau nuo seniausių laikų pastatams buvo vartojama skeletinė sistema. Pastatų pamatams beveik be išimties buvo vartojami akmeniniai pamatai. Jų paskirtis buvo nešti medines kolonas, kurios kartu su balkių sistema palaikydavo dažniausiai čerpių stogus. Kaip matome, stogo krūviui nešti kiniečiai jau seniausiais laikais nevaržojo pastato sienų, kas ypač supaprastino šių sienų struktūrą. Pagal reikalą jos galėjo būti visai lengvos, bambukinės, iš medžio lentų, ar mūrinės ir sunkios iš tašytų akmenų bei marmuro. Šiandien ir mes panašiai statome. Bet praėjo daug šimtmečių, kol šis statybos metodo pažinimas pasiekė Vakarų pasaulį. Architektūrinuose stiluose pietų ir šiaurės Kinijos ypač skyrėsi; šiaurėje vartotas paprastų linijų labai išlaikytas stilius, pietuose gi statyba pasižymėjo

perdėtu puošnumu, pilnu pretenzijų. Paminėtas bendras visai Kinijai bruožas: išlenkti pastatų stogai, kurie kartais net keliais aukštais statomi.

Per tūkstančius metų Kinija pasižymėjo savo kanalų statyba, kurie buvo vartojami ne tik susisiekimui, bet ir drėkinimui. Šiuo metu, po 3,000 metų kanalų statybos istorijos, Kinija turi apie 200,000 mylių kanalų sistemą. Jau Marco Polo savo keliuonių po Kiniją laiku stebėjosi kanalų ir juose laivų susisiekimo gausumu. Kanalų gausumas ypač iškėlė ir tiltų reikalingumą. Jau mūsų eros pradžioje kiniečiai sugebėjo statyti kabančius tiltus. Tiltų kabeliams buvo vartojami bambuko plaušai. Bambuko lazdos buvo užkasamos į žemę ir laikomos, kol jose esąs ligninas supūdavo ir likdavo tik celiuliozės medžiagos. Iš jų ir buvo pinami lynai.

VIII a. po Kr. budistų vienuolis Hsuan Dzang, grįžęs iš Indijos, pradėjo kabančiųjų tiltų statybai naudoti vietoje bambukinių lynų geležines grandines. Be kabančiųjų tiltų kiniečiai sugebėjo statyti ir gembinius tiltus, vieną jų galą įtvirtindami į sunkius pamatinius blokus. Kaip matome, kiniečiai ir tiltų statyboje naudojo visai modernius metodus, kurie ir šių dienų tiltų statyboje yra ypač plačiai paplitę, tuo tarpu prisiminkime primityvumą, kuris per šimtmečius buvo vartojamas Vakarų pasaulyje. Minint kiniečių lankstumą tiltų konstrukcijoj, reikia paminėti, kad jie pagal esamas sąlygas vartojo ir akmenines arkas, taip gausiai sutinkamas romėnų laikais statytuose tiltuose. Marco Polo aprašo vieną tokią tiltą, kurį sudarė 24 akmenų arkos su marmorinėmis atramomis ir marmorinėmis kolonomis, kurios nešė medinį stogą.

Daug svarbių atradimų ilgą laiką vakarų nepasiekė. Gal vienas iš svarbiausių yra popieriaus atradimas. Jau 105 m. po Kr. imperatorius ypač atžymėjo Tsan Lun už atradimą popieriaus, kurį jis pagamino iš skudurų ir senų žvejybos tinklų masės. Popieriaus atradimas tik VIII a. pro Turkestaną pasiekė arabus ir tik XIII a. paplito po Italiją ir Prancūziją. Tūkstančius metų Viduržemio Jūros kultūrose dokumentų štamams (spaudams) buvo vartojamas vaškas ir metaliniai, mediniai ar akmeniniai štamai.

V a. kiniečiai tam tikslui jau vartojo medinius štamus ir rašalą. Kinija jau V a. po Kr. pažino spausdinimo meną ir 907 m. spausdinimas buvo plačiai paplitęs. Prityręs specialistas tuomet galėjo per dieną atspausdinti virš 2000 lapų. O XI a. pradžioje, kinietis Bi Sheng spausdinime įvedė kilnojamas raides, kurios galėjo būti pakartotinai pavartotos. Europoje gi turėjo praeiti 450 metų, kol Gutenbergas 1456 m. atspausdino pirmąją knygą. Spausdinimo menui galima padėkoti ir už pirmąją infliaciją. X a. po Kr. Kinijoje buvo pradėta vartoti popieriniai pinigai. 200 metų vėliau į kraštą įsiveržė totoriai tuo metu ypač pasinaudojo ir į rinką paleido didelį skaičių naujai atspausdintų banknotų. Šio žygio pasekmės mums labai gerai įsivaizduojamos...

Nei parako, nei raketų, nei krumpliaračio atradimas šimtmečiais nepasiekė Vakarų pasaulio. Pačioje gi Kinijoje nauji atradimai irgi buvo varžomi keletos faktorių. Vienas jų — tai dvi garsiosios pasaulėžiūrų mokyklos Konfucijonizmas ir Taoizmas arba Daoizmas. Kung Fu-dz arba Konfucijus, kaip ir Sokratas, mokė, kad technika yra tik tiek reikalinga, kiek ji yra naudinga žmonių santykiams. Gi Taoizmo kūrėjas Lau-dz tvirtino, kad žmogus privalo prisitaikyti prie gamtos ir jos jėgų, o ne pajungti gamtos paslaptis žmonijai. Antras faktorius, tai pats kinų kalbos nelankstumas, kuris varžė ir sunkino minčių išreiškimą žodžiu. Pati klasinė ir literatūrinė kiniečių kalba susidarė tik iš labai negausių garsų, kurie tik labai ribotai gali būti panaudojami žodžių sudarymui. Iš tų garsų buvo galima sudaryti tik 412 įvairių skiemenų. Gi pagrindinė kinų kalbos taisyklė yra vienskiemeniai žodžiai. Vartojamas atitinkamas tono aukštumas žodį tariant, atskirų žodžių skaičių pakelia iki 1280. Tai yra juokingai mažas skaičius civilizuotai kalbai.

Kaip jau minėta, siena skyrė Kiniją nuo pasaulio ir pasaulį nuo Kinijos. Hunai, negalėję sienos įveikti pasuko vakarų link ir iššaukė IV-VI a. po Kr. Didįjį Tautų kraustymąsi, kuris iš pagrindų pakeitė Europos struktūrą ir veidą ir griovė egzistuojančias imperijas. Taigi, kinų siena buvo vienas pačių svarbiausių faktorių, sukūrusių šių dienų Europos veidą. Be svetimos įtakos, pačioje Kinijoje aukšta ir labai anksti pasiekta civilizacija užmigo savyje, ji netobulėjo tokiems pat dideliems žingsniais, kai Vakaruose civilizacija pradėjo šuoliais į priekį eiti.

Gal neveltui prieš šimtmečius statytas paminklas vakariniame sienos gale ir sako: "Didžiausia Gynimosi siena pasaulyje"...

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

DIDĖJA REIKALAVIMAI TEATRAMS

Naująjį sezoną pradėję Lietuvos teatrai skatinami pastatyti kuo daugiau originalių veikalų — pjesių. Naujas akstinas — tai artėjanti Lietuvos pavergimo 25-ji sukaktis. Todėl netenka stebėtis, kad pagal "Tiesą" (spalio 4, nr. 233) visi tie numatomie spektakliai kelsią "reikšmingas problemas", autoriai turėsią nagrinėti esminius gyvenimo klausimus ir teks paliesti "klasių kovos momentus, revoliucinius liaudies žygdarbius, tarybinio žmogaus vidaus pasaulį".

Tiems uždaviniams pajungta ne tik drama, bet ir operos — baletas teatrai Vilniuje ar muzikinis teatras Kaune. Tai ryškėja, kai pažvelgi į Lietuvos teatrų repertuarinius planus.

Operos — baletas teatrai įtemptai dirba, ruošdamas jau senokai numatytą kompozitoriaus A. Račiūno operą apie 18 amž. filosofo ateisto Kazimiero Leščinskio asmenybę ir likimą ("Saulės miestas"). Teatro direktorius V. Laurušas baigia kitą operą, jau dabarties tema — "Aušta rytas". Ruošiamasi pastatyti J. Juzeliūno operą "Sukilėliai", atnaujinti J. Pakalnio baletą "Suzadėtinė". Naujas operas ir baletus kuria visa eilė kitų kompozitorių ir tik klausimas, ar tie nauji veikalai savo tematika atitiks partijos statomus reikalavimus ir... ar pasirodys teatro scenoje. Paminėtinas tų kompozitorių pavardės: Ed. Balsys, V. Baumilas, J. Juzeliūnas, V. Barkauskas, V. Klova, R. Žigaitis, J. Gaizauskas, V. Paltanavičius, A. Rekašius ir kt.

Dramos teatrų repertuare ste-

bimas naujas bruožas: bando kurti "šiuolaikinio gyvenimo" dramas ir, kadangi tai nelengvas bei nedėkingas uždavinys, einama žymiai lengvesniu keliu — griebiamasi inscenizuoti rašytojų romanus bei apysakas, žinoma, tokius, kuriems sunku ką nors prikišti, tarkime, to "teatrinio partiškumo" stokos atžvilgiu. Taigi, "sovietinio žmogaus vidaus pasaulį" kelia žinomi dramaturgai ar net naujokai teatro dramaturgijoje, kaip J. Josadė ("Esu tiltas"), G. Kanovičius ("Tegul išeina"), V. Petkevičius ("Uždarama biure"), anksčiau lietuvių teatrą aptarnavęs V. Miliūnas rašo pjesę rusų dramaturgų apie Vilniaus pagrindininkų kovą prieš okupantus — vokiečius. Trūkstant dramaturgų, sugebančių rašyti "šiuolaikinėmis" temomis, to darbo imasi poetai — pvz. D. Urnevičiūtė parašė pirmą pjesę "Motina", kurioje vaizduojami pokario metai Lietuvos kaime. Pjesę parašė ir kitas rašytojas — R. Samulevičius.

Dabar Lietuvoje džiaugiamasi, kad inscenizuojant romanus ar apysakas, įrodomas prozos kūrybinis subrendimas ar jos tematikos aktualumas. Tikrumoje tai neigiamas reiškinys, nes jis liudija režimui tinkamų teatrinių veikalų stoką. Iš numatytų pastatyti tokių veikalų galima paminėti: A. Venclovos agitaciniai — reportažinio pobūdžio apysaką "Gimimo diena" (ją Panevėžio teatre ruošia J. Miltinis), J. Avyžiaus "Kaimas kryžkelėj", M. Sluckio "Laiptus į dangų", P. Cvirkos "Žemę maitintoją". (Produktiviausiu dramaturgu laikytinas K. Saja, o iš senųjų "vilkių" dramose srityje — A. Griciaus ar J. Grušo vis tebelaukiama, kad jie ką nors parašytų. J. Grušas Klaipėdos teatrui pažadėjęs dramą "Zigmas Sierakauskas").

Žinoma, Lietuvos teatruose nestigs rusų ir įvairių satelitinių kraštų autorių. Ir naujame sezone neišvengiamai bus vaizduojamas Leninas (M. Šatrovo "Liepos šeštoji" šiaulių teatre). Sovietijos teatrų repertuare garbingą vietą užima B. Brechtio veikalai — jų net keli pasirodys lietuvių teatruose, pvz. Kauno dramoje "Vargšų opera" (režisuos kviestinis svečias iš Maskvos — N. Gončiarovas).

Nevengiama klasikų dramų, kiekviename sezone pastatoma viena kita Šekspyro drama. Vieną jų, "Audrą", pasiryžęs pastatyti bene stipriausias dramose teatras, Miltinio vadovaujamas, Panevėžys. Kaune tik "perspektyviniuose planuose" tebėra kita Šekspyro drama — "Antonius ir Kleopatra". Pati "Tiesa" net nusiskundžia, kad lietuvių teatruose vis rečiau tepasirodo Moliero komedijos — vienintelis Klaipėdos teatras ruošias šio autoriaus "Don Juaną". Vilniaus akad. teatre J. Rudzinskis statys Goethės "Faustą" — net ir "Tiesa" laiko tai reikšmingu įvykiu.

Ypatingai nusiskundžiama vaikams, jaunimui skiriamomis pjesėmis. Visi teatrai savo re-

LIETUVIŲ DEMOKRATŲ 1911 METŲ EKSKURSIJA VILNIUJE

Vilniuje 1911 metais prie Žaliojo ežero buvo išvykę iškilauti lietuvių demokratinių grupių veikėjai. Paveikslą išsaugojo ir Amerikon atsivežė Antanas Sugintas. Jis leido Naujienoms pasidaryti klišę ir atspausdinti. Paveiksle iš kairės į dešinę matome šiuos asmenis: 1. Vladas Požėla, 2. Š. Višinskienė, 3. D. Pavalkytė-Sleževičienė, 4. Mykolas Sleževičius, 5. Valerija Hrinevičiūtė, 6. Juozas Šaulys, 7. Felicija Bortkevičienė, 8. Filomena Hrinevičiūtė, 9. Zigmas Zemaitis, 10. Mykolas Biržiška, 11. Kazys Sleževičius, 12. Antanas Sugintas, 13. Petras Ruseckas, 14. Jonas Kriščiūnas ir 15. J. Elisonas.

partuaroose turi vieną kitą pasaką, žiūrovų netrūksta, bet tai reikalo neišsprendžia. Juo labiau nepatenkinti partijos linijos saugotojai, nes vaikams scenoje nepasakojama apie... pionierių gyvenimą. Nepasitenkinimo pavyzdžių yra ir daugiau. Tai liudija, kad lietuviškiems teatrams bolševikinio režimo sąlygomis tikrai nelengva. Padėties negali pagerinti ir menininkams teikiamos geresnės sąlygos. (E)

— Jaunas vyras gali pasižaboti aukso žiedu arba, jei neatsargus, keliais neapgalvotais žodžiais.

Draugystės traukinys lanko respublikas

Vilniuje sudarytas vadinamas Draugystės traukinys su 300 okup. Lietuvos ir Karaliaučiaus (dabar Kaliningrado) srities pramonės pirmūnų važinėja po Sovietų respublikas, kurioms pristatomi Lietuvos įmonių gaminiai.

Atvykę į Kieva tie pirmūnai teiravosi nuomonių apie lietuvių pagamintus gražtus, stakles ir kt. gaminius. Buvo pagyrimų, bet susilaukta ir kritiškų pastabų. Šios daugiau lietuvių skaičiavimo mašinų gamyklos išdirbinius. (E)

KALĖDINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ

Norite pasiųsti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, radijus, akordeonus, dviračius?

Reikalaukite naująjį katalogą.

Norite pasiųsti nuosavų daiktų siuntinį? Ar pirkti prekes iš mūsų sandėlio?

Reikalaukite iš mūsų muitų sąrašą.

Norite pasiųsti maisto siuntinį — štandartinį ar iš Jūsų pasirinktų maisto produktų?

Reikalaukite naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 SOUTH STATE STREET, CHICAGO 4, ILL.

Telef. WA 2-9354

Skyrius: 2618 West 63rd St., WA 5-2466

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

Isteigta 1945

TURINTI VNĖSPOSYLTORG LEIDIMA.

Aukščiausios kokybės Sovietų prekės iš U.S.S.R. sandėlių. Vidutinės kainos. Jokio maito. Gavimas pakvituojamas. Specialus pristatymas.

PILNAI GARANTUOTA

ZAPOROJETS 4 vietų automobilis, oro vėsinimas, 27 H.P., 90 km. per valanda \$1064.00

Motociklas JUPITER (su šalinio vežimėliu) \$488.88

Siuvamos mašinos TULA (12 dūrių) \$48.88

Televizijos Aparatai RECORD (15 lempučių) \$179.66

Didelis pasirinkimas puikių dovanų.

Įvairių rūšių Gardaus maisto siuntiniai.

Gr 3 \$25.00

22 sv. kvietinių miltų, 4,5 sv. rūkytos salami, 7 uncijos degintos kavos (1 dėžė), 400 cigarečių.

Aukštos kokybės audiniai.

Rašykite ar skambinkite angliškai ar lietuviškai, kad gautumėte pilną katalogą.

PINIGAI Į U.S.S.R.

PILNAI IŠMOKAMA.

JOKIŲ ATSKAITYMŲ.

Pasirašyti kvitai. Pristatoma per 2 savaites. Pilnai garantuota. Turi Bankų Departamento (N. J.) leidimą ir apdrausta iki \$20,000.

Vertė 9 Rubliai už \$10.00

Persiuntimas iki \$30.00—\$2.75

virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St.

New York 16, N. Y.

Tel. MU 9-0598

Atidaryta 9—5:30, šešt. 9—1

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad Street, Newark, N. J.

AUTORIAUS "SŪDUVOS PRAEITIS"

Atsakymas į Vinco Trumpos recenziją, tilpusią "Tėv. Žiburių" Nr. 36, IX. 3. 64.

Gerb. "Naujienų" Redaktorius! Atsakius "Tėv. Žiburių" savaitraščiui redaktorius talpinti pilnume šį straipsnį dėl jo (savaitraščiui) ilgumo, labai prašau vardinai pažeisto dėsniu: auditor et altera pars, patalpinti jį ištais Jūsų redaguojamame laikraštyje.

Su pagarba Vincas Zemaitis

Atsakydamas V. Trumpai, kad jis nors trumpais žodžiais prisiminė neseniai išleistą "Sūduvos Praeiti", Nedaug yra autorių, kurių atliktas darbas skaitančiųjų daugumos pripažįstamas atliktu be priekaištų. Iš tiesų, ir tie priekaištai daugelyje atvejų, jei jie daromi su tinkamu objektyvumu ir rimtumu, yra visai vietoje, nes ir priežodis sako: klysti yra žmoniška, arba kas galva, tai — protas.

Pradžioje recenzentas, radęs teigiamybių, padarė keletą palankių įvertinimų, atseit, kad "autorius pusėtinaai gerai yra supažinęs su visa pietvakarinės Lietuvos problematika, kad per daug kukliai vertina šį darbą — "pluoštu medžiagos" lūšimiams, jaunesniems istorikams, kad jis su įdomumu šią knygelę perskaitys, kad ji parašyta gyvai, dažnai polemiškai, kad joje netrūksta ir labai patetišky vietų... Galop, jis rašo: "Daug visokių dalykų V. Ž. paliečia savo knygelėje. Kai kurie jo argumentai įdomūs, nors ir nelengvai patikėtini"...

Neaišku, kodėl recenzentas nors dalies jų nepateikė laikraščiui skaitytojui.

Po to V. Trumpa knygelės autoriui daro keletą savotiškai originalių priekaištų. Aiškumo dėlei juos tenka pilnai pakartoti. Jis rašo: "Norėtusi įspėti tuos jaunesnius istorikus, kad jie nepasektų V. Zemaičio patarimu ir nesiimtų rašyti disertacijų Sūduvos istorijos tema, nes jie tikrai pražūtų (M. pabr.). Ir štai dėl ko: kalbiškai, geografiškai, istoriškai ir visais kitais atžvilgiais Sūduva yra baisiai neapibrėžta sąvoka"...

Bendrai tenka pastebėti, kad visame pasaulyje mokslo pažanga yra surišta su skatinimu atkakliai tyrinėti dar neaiškius, neištirtus dalykus, ypač tai daryti įtaigojami jauni mokslininkai. Čia recenzentas elgiasi priešingai: jis gązdina jaunus istorikus, kalbininkus ir kt. pražūtimi, jei jie užsiimsią gvildeinimu neaiškių Sūduvos praetis problemų, nes, girdi, ir pati Sūduva yra baisiai neapibrėžta sąvoka.

Ponas Trumpa, turį prisipažinti (nors iš pavardės sprendžiant, esu žemaitis — senas Sūduvos kolonistas), kad ir man toji Sūduva atrodė dar ne taip seniai savo rūšies sfinksu. Perskaityta Petro Būtėno studija Jotva - Sūduva (ji telpa išleidiuamame — "Pietinė Lietuva"... — leidinyje) ir kita tuo klausimu literatūra mane suįdomino — kilo eilė įvairių klausimų ir abejonių. Griebiausi naujos literatūros, bet esamomis sąlygomis ją visą išgityti ir aprėpti, ypač kas parašyta apie Sūduvą

ir sūduvius, jotvingius lenkų, rusų, vokiečių, švedų ir kt., negalėjau. Ryžausi bent turimą medžiagą konspekto būdu užfiksuoti, kad pateikti glaustai straipsnio formoje "Pietinės Lietuvos..." skaitytojui. Bet berašant, medžiaga vis daugėjo, išėjau iš nustatyto straipsnio ribų, būtų teke ją iš naujo trumpinti ir perredaguoti, o laiko stokavo... Tokiu būdu ir gimė paskubintai išleistoji "Sūduvos Praeitis" knygelė.

Nekalbant apie svetimtaučius (ypač lenkus), jau vien lietuvių dėl tos Sūduvos praetis problemų aiškinimo yra nemažai pasidarbuota. Imkim, pavyzdžiui, prof. dr. J. Totoraičio "Sūduvos-Suvalkijos istorijos" apie 800 puslapių I-ąjį tomą, jis buvo paruošęs medžiagą ir II-ajam tomui, nemažai tos medžiagos yra Liet. Enciklopedijoje, taip pat gerokai jos bus ir mano redaguotam lapkr. mėn. išeinančiam (252 pusl.) leidinyje: "Pietinė Lietuva Gr. Valavičiaus 1559 metų Lietuvos girių aprašyme", štai dar skaitau atsiūktinai gautą R-čių Jono mašinėle parašytą 255 psl. rankraštį, kuris apima istoriją vienos tik buy. Kalvarijos apskrities (Didgiris Nemunaitis — 41 psl., Kalvarijos parapija — 64 psl., Kalvarijos miestas — 62 psl., Kalvarijos apskritis — 88 psl.). Jis yra parašęs ir kitų Dzūkijos rajonų istorijas. Šiandien, turį pasakyti, kad Sūduvos problema man tapo, jei ne visu šimtu, tai bent 80% aiškesnė, todėl ir, turint prieš akis kas Sūduvos problemų klausimu yra jau žinoma, visiškai galiu patarti jauniems istorikams tinkamai ją apdoroti, įsigijant istorijos daktaro laipsnį. Nes, anot P. Būtėno, kas parašys fikrą Sūduvos-Jotvos krašto istoriją paremtą istorine, archeologine, kalbine medžiaga, tas bus atlikęs lietuvių tautai epochinės reikšmės darbą.

Sūduvių kalbos tyrimo srityje daug naujo yra atlikęs kalb. dr. A. Salys. Be to, malonu konstatuoti, kad kalb. P. Būtėnas dėl mano kalbinių prielaidų (ne teigimų (!), padarytų kalb. A. Salui (sk. "Sūduvos Praeitis" 76-84 psl.), kad jo kalbinius išvedžiojimus paremti yra parašęs kelių šimtų puslapių Sūduvos-Jotvos vietovardžių ir asmenvardžių kalbinę studiją, taip pat jis rašas ir Mažosios Lietuvos (sk. "Tėv. Žiburiai" Nr. 34, rugp. 20 d. 5 pusl. tilpusią žinutę). Be to, recenzentą galiu suraminti, kad geografinė Sūduvos-Jotvos sąvoka žymiai išryškės perskaičius leidinį "Pietinė Lietuva..."

V. Trumpa siūlo rašyti žemaitijos istoriją, kurios tezė, jo nuomone, yra "parankesnė" ir kuri dar nesulaukė savo istoriko. Patarčiau gerb. Trumpai paruošti tos žemaitijos istorijos

Sūduvių vado šturpio piliakalnis prie Šiurpilio ežero, esančio 10 kilometrų į šiaurę nuo Suvalkų miesto.

nors konspektėlį, jis pamatys kiek tam laiko ir pasišventimo reikalinga ir, galop, įsitikins, kad ir žemaitijos istorinės problemos vargu ar bus aiškesnės už Sūduvos. Bet ir čia pirm visko manyčiau, kad mums šiandien yra degantis reikalas turėti vakarinių aisčių-baltų (Prūsų ir Mažosios Lietuvos) istoriją. Čia Maskvos raudonieji nacionalistai-komunistai, nerausdami nė kiek iš gėdos (po jų atlikto genocido ir vietovardžių surusavimo) per akis visam pasauliui meluoja, kad jų išgalvotoji Kaliningradskaja oblast tai tikros, amžinos Pabaltijos slavų žemės (sk. Bolšoja Encikl. 19 t., Moskva, 1953).

Toliau V. Trumpa man prikiša, kad aš teigias, jog "Vytautas lyg tyčia būtų pralaimėjęs Yorkšlos mūšį, kad išmoktų kaip laimėti Žalgirio mūšį (30 psl.), arba kad Kriavos akte (kuris buvęs suklastotas?), arba XV a. lenkų istoriko Dluogošo raštuose jau atsispindėjusios nacistinės tezės (60 psl.)".

Apie Lietuvos valdovą Vytautą aš pateikiu keletą kontroversinių palyginimų, pabrėždamas, kad "jis visą gyvenimą praleido lydimas žmogiško tragizmo." Vieną jo gyvenimo kontroversijų aš taip apibūdinau: "Kad išmokti kuriais karo metodais laimėti Žalgirio mūšį, jam teko patirti skaudų pralaimėjimą prie Yorkšlos (1399) su totoriais". Šiandien ne vienas istorikas šią tiesą pabrėžia, kad Vytautas karo mūšyje prie Yorkšlos, besivydams iš mūšio lauko bėgančius totorius, buvo jų ap-

gautas ir pats vos išsigelbėjo nuo kitų — iš paskos jį puolusių. Kad tą pat karo taktiką Vytautas panaudojo su lietuviškais pulkais, kai kryžiuočiams juos bėgančius besivejant, kitų karių dalinių iš paskos, jie buvo sutriuškinti. Čia yra tik likimnė prielaida, lygiai kaip ir kitoje kontroversijoje: "Kai imperatoriaus Sigizmundo pasiūstas karališkas vainikas paliko tik užsidėti, negailestingas likimas pakirto jo gyvasties siūlą (1430)". Ir čia recenzentas analoginiai galėtų sakyti, kad aš teigias, kad negailestingas likimas dėl to pakirto Vytauto Didžiojo gyvasties siūlą, kad jam buvo pasiūstas imperatoriaus Sigizmundo karališkas vainikas arba vice versa.

Kad mes lietuviai "Kriavos akte" negalime priimti už gryną pinigą, nurodžiamą priežastis, mokslo vyrus tą reikalą išskelbūs ir to suklastojimo pateikiau duomenis, čia dar galiu pridurti, kad tų duomenų rasis daugiau. Tegul lenkai po to viso įrodo, kad tas aktas nėra suklastotas.

Kai dėl lenkų istoriko Dluogošo, tai ten (60 psl.) apie jį kiek kitaip pasakyta: "Atrodytų, jei kryžiuočių kronininkas Dusburgas, ar kuris kitas iš jų, vadovaudamasis senu, kitų tautų pavergėjų dėsniu: divide et impera užrašė sūduvius-jotvingius (juodvyčius), nadruvius (padrėvėnus), skalvius (kalvius, kalvėnus, gyvenančius kalvose) prūsais, tai mes lietuviai, kaip tam išmisločiui Dluogošui, ar "Kriavos aktui" privalome šven tai tikėti ir jų nacistinės tezės remti."

Dluogošas čia pavadintas išmisločium, nes jis savo istorijoje yra išmislijęs ir pirašęs išgalvotų istorinių faktų, neatakinančių tiesos, bet naudingų lenkų nacionalistinei politikai. Apie tai patarčiau recenzentui paskaityti pačių lenkų reveliacijas apie tą jo istoriją. Be ankstesnių autorių, neseniai pasirodžiusi, J. Dombrovskio veikalą: "Rozbiur Kriticzny Analium Polonia Jana Dlugosza z lat 1385-1444. Prace Komisii Nauk Istoricznych, Wroclaw, 1961". Čia "nacistinės tezės" yra daugiau taikintos kryžiuočių kronininkui Dusburgui ir kitiems, gal geriau būtų tikę jas pava-

LENGVI PASISKAITYMAI ŽIEMOS VAKARAIŠ

Kas atsiųs Naujienoms vieną dolerį, tai gaus paštu 900 puslapių lengvų ir įdomių pasiskaitymų:

1. Vincas Krėvė-Mickevičius. Rašytojo 70 metų sukaktis — 187 psl.
2. Emile Zola, Darbas — 201 pusl.
3. James Allen, Iš širdies, St. Biežio vertimas — 53 pusl.
4. M. Konopnickos, Pagal istatymus — 159 pusl.
5. Barbora Ubryka — 118 pusl.
6. Jonas Vadis, Okultiniai patyrimai — 143 psl.

Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois.

dinti nacionalistinėm tezėm, bet tai iš esmės reikalo nekeičia — vėliau jos tapo pilnai perimtos vokiečių nacių ir pasidarė nacistinėm tezėm.

Toliau V. Trumpa rašo: "Vieno dalyko, man atrodo, jo svarstymuose tikrai per daug, tai nacionalistinio šovinizmo (M. p.). Jei tai būtų skiriama tik jaunimo pasiskaitymui, gal tai būtų ir suprantama". Recenzentų galėčiau surašyti, kad knygelė pirmoje eilėje skiriama jaunimui, net ir tokiam, kuris nesugeba ar nemėgsta lietuviškai skaityti, dėl to ir duota platesnė turinio santrauka anglų kalba. Bet čia recenzentas be tariamo šovinizmo (?) daro ir kitą neuztarnautą priekaištą: "Autorius truputį nekukliai giriasi, kaip jis "sumaniai" (anglų k. pasakyta "skillfully" refutes. V. Z.) triuškina Mortensen'ų ir Forstreuter'io tezes". Atrodo, ir čia jis paviršium prašliuozė, nepastebėjęs, kad ta santrauka rašyta ne autoriaus, bet kito, nors ir žemaičio, kurio vardas Algirdas J. A. (žr. pusl. 2 ir 122).

Galop patį didžiausią priekaištą, tiesiog kaltinimą V. Trumpa daro autoriui, kad "smerkiant taip karštai vokiečių, lenkų ir Maskvos šovinizmą ir imperializmą, rodo, čia pat būtų nepatogu puoselėti lietuviškas šovinizmas ir imperializmas" (M. pabr.). Gaila, kad ponas V. Trumpa nenurodė kokiais žodžiais ir kuriuo būdu aš tą lietuvišką šovinizmą ir imperializmą palaikau ir puoselėju. Kol jis to nepadarys, skaitau tai grynu jo fantazijos išmislu. Tuo reikalu galėsim plačiau padiskutuoti, bet su viena sąlyga, jei jis nesirems mums lietuviams įprastu menkavertiškumo kompleksu.

Dar gerai prisimename, kad po lenkų ultimatumo prėmimo (1938) mūsų tautiškai valstybinėje spaudoje radosi balsų, įrodinėjančių, kad, girdi, Lietuvai būsią geriau be Vilniaus, nes jis tik apsunkintų valstybės išdą ir politinę lietuvių tautos padėtį, dar ir šiandien po 20 metų, mes turime "senų" politinių miegu mėgančiųjų ir vietoje Mažoji Lietuva — "Germany" rašančiųjų, ir galvojančiųjų, kad Vokietijos 1937 metų sienų reikalavimas nėra vien fikcija, nėra alus dalykas. Su panašaus tipo žmonėmis nėra prasmės į bent kurias diskusijas eiti, tam reikali knygėleje pateiktų duomenų turėtų pakakti.

Baigi, griežtai atmesdamas šį nerimtą "Lietuviško šovinizmo ir imperializmo puoselėjimo" priekaištą, anot V. Trumpos, "truputį nekukliai", bet autoriaus šios knygėlės tikslą ir siekius, jo nuomone, geriau suprastais "Draugo" recenzento (sk.: "Draugas", Literat. priedas Nr. 156, liepos m. 3 d. 1964) žodžiais: "autorius yra istorijos mėgėjas ir rašo su meile knygoje — minimam kraštui".

Pridedu, ką recenzentas nenurodė, kad knygelė, pasiuntus vieną dolerį, galima gauti pas autorių ar "Naujienu" dienr. administracijoje (1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608), ją iš-

JUOZAS KARIBUTAS

NAUJAS FILMAS "THE OUTRAGE"

Kvietimuose spaudai paminėti vardai, kurie figūruoja progianoje, kalba patys už save: Paul Newman (lietuvis, kuris labai pagarsėjo Hollywoodo pasaulyje), Laurence Harvey, Claire Bloom ir daug kitų. Bus geras filmas! Taip tvirtinama ir šelfojama. Laikiamia su nekantumu to vakaro.

Štai atėjo ir trečiadienis, rugsėjo 30 dieną. MGM studijos filmas sutraukė pilną teatrą žiūrovų. Tarpe kitų, čia visa rinktinė publika. Įvairių kraštų spauda. Korespondentai mija rankomis ir sveikina po vasaros atostogų kai kuriuos labai jau ilgai nematytus veidus. Čia anglas, čia italė, čia vokietis ir gausybė kitų. Visi sutikietieji kitaip nepranašavo: bus labai geras filmas. Neabejoju, pritariau aš jiems. Jukgi vardai — garsenybės!

Atėjo valanda. Užgeso šviestos. Liūtas iškišo galva ir urzgė, kaip visada, rodydamas savo ilgus dantis. Prasidėjo! Salėje tyla. Laukiama labai gero filmo.

Nespalvotas! Lietus ir perkūnai pasiutusiai trankosi. Kažkurio šimtmečio pirkelė — geležinkelio stotis. Nuobodžios barzdėtų senų pasakos iš pirmo visus nuyllė. Pasakos, pasakojimai apie buvusį įvykį. Po to seka to įvykio arba tų įvykių vaizdai. Vaizdai juk dieviškai suvaidinti. Juose ir yra pagrindiniai veikėjai, kuriuos aukščiau paminėjau, bet... O tas bet, tai ir yra autoriaus kaltė. Veikalas neaktualus. Pasenęs. Istorija nebėdomina šių dienų žmogaus, kad ir per daug joje yra nervų dilginančių vietelių. Juk kam gi šiandien begali būti įdomu, kad kadaise kažkur Meksikos dykumose gyveno kažkoks banditas, kad jis pravažiuojančius apiplėsdavo ar terorizavo taip, kaip ir šitą gražiąją seimą: vyrą ir žmoną.

Taigi, nors ir vaidyba — sėdėvas, bet filmas nežiūrėtinas nei paliktinas atmintyje. Jaunimui visai netinkamas. Nei idėjos, nei pasiaukojimo, nei gražių pavyzdžių. Pats Laurence Harvey, turėdamas nedėkingiausią rolę, negalėjo kaip reikiant pasireikšti. Visas jo veiksmas pestynės, grumtynės su banditu. Šiaip jam būria užrišta ir jis pats pririštas prie medžio kamieno. Gaila buvo talento, kuriam ši kartą autorius užrišo būria ir jį patį pririšo. Taip, jis miušėsi gerai. Tai ir viskas.

Istorijos pasakotojai tiek teisme, kuris vyko atvirame lauke, tiek stotelėje — pamiojosi. Tad ir pasakojamieji bei. Tad ir pasakojamieji.

leido Čikagos Literatūros Draugija. Čikagos Literatūros Draugija. V. Žemaitis. Sūduvos Praeitis. (4000 metų Sūduvai - Jotvai - Dabnava). Trumpa archeologinė, politiniai istorinė ir kalbinė šio krašto apybraiža su išvadomis ir 2 žemėlapiams. Čikaga, 1964. 136 psl.

vaizdai buvo rodomi gana įvairūs. Gavosi išpušis, kad filmas iš dramos virto didele tragedija, o iš jos komedija. Ypač kada pasakotojas klastojė ir vaizdavo banditą, klupantį ant kelių, o prie surišioto vyro kojų žmona taisyti plaukus ir įvairiai kokietavo. Buvė momentas, kad ji liepė vyrą užmušti jam girdint. Tai, žinoma, tik fantazijų liudininkų pasakos, bet jos žiūrovą išblaškė ir kaip kam sukėlė labai skanaus juoko. Bendrai, publika buvo trijose dimensijose.

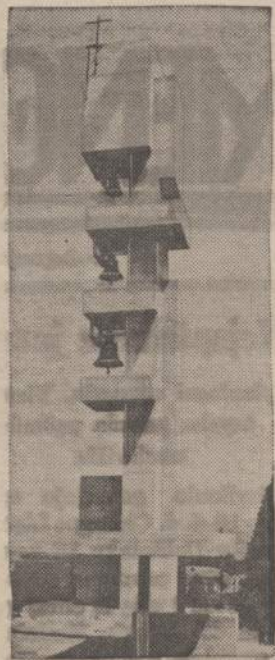
Paul Newman, neseniai išgarsėjęs aktorius, bandito rolėje taip gerai pasirodė, kad galima spėti, jog jis gaus "Oskarą", kaip geriausias aktorius. Tai buvo kažkas nepaprasto. Jis net balsą pakeitęs jį išlaikė, niekur "nesušlubuodamas". Taip pat — ir meksikonišką akcentą. Nors jam tas sunkiau davėsi ir vietomis būvo galima pagauti, kad tai kažkas netaip yra. Kad jis negrynas Meksikos žmogus.

Claire Bloom taip pat nuo jo neatsiliko. Jos išgyvenimai tuose tyruose, kur tarp dygių kaktusų pririštas vyras ir ją banditas terorizuoja, ji buvo tokia įtikinanti, tokie gilūs širdį veriantys jos išgyvenimai, kad salė užėmė kvapą. Pagaliau, teisme ji visai išprotėja. Ją ten pristato visą sudrasytą ir baisiai atrodančią. Jos akys klajoja į žmones, į dangų bei visą aplinką. Plaukai suvelti, visa purvina, jos baltas rūbas atrodo baisiai. Ji isteriškai pradeda šaukti ir pagaliau netenka sąmonės. Viskas jai ima sukstis ir svaigti.

Kitiems aktoriams autorius pagailėjo. Vadinas, nenorėjo, kad jie kur nors gautų pasireikšti.

Davė tik atpasakojimus, pasikalbėjimus ir tai gana ilgo. Ypač tie trys nelaimingi traukinio laukėjai: Edward Robinson, William Shatner ir Howard Da Silva. Nors jiems režisoriaus ir duoti charakteriai, nors jie ir sukūrė tipus, bet išėjo labai jau blankūs ne dėl savo kaltės.

Teisme minima įvesta pasigėrėtinai tvarkingai. Prie to būtų galima stabtelėti, jei ne indėnas, kurį vaidino Paul Fix, būtų viską užtemdęs. Tikrai pasigėrėtinus tipus. Jį galima būtų vadinti ir burtininku ir...

Šveicarijoje susidomėjimas moderniu menu tiek sustiprėjo, kad inžinieriai driso pastatyti šitokia varpinę. Šis naujas pastatas pavadintas "Tikėjimo bokštu". Toje vietoje būsianti pastatyta bažnyčia. Paprastai apylinkės žmonės šį modernų "kūrinių" vadina danų šepelių.

žyniu. Jo parodymai, jo įpranašavimai buvo likrai visapusiškai išbaigti ir išbalansuoti. Visi patikėjo, kad tai klajoklis indėnas, kuris viską matė ir viską žino. Užbaigęs savo parodymus, jis mirė. Mirė nuostabiai, tikrai ir publiką sužavėjęs savo gana trumpa rofike.

Veikalas parašytas Michael Kanin blogas tuo, kad neturi išbaigos. Išvadoje — žiūrovas negauna nieko. Jis paliekamas pats susidaryti vaizdą ir filmą išėjęs užbaigti. Scenos pernelg dažnai kaitaliojasi, tas supainioja žiūrovą ir išblaško. Štai tik žiūrėk, čia teismas, kaltininkas pririštas prie gėdos stulpo, štai čia vėl pasakotojas ir pasakotojo scenų vaizduotojai. Vėl dykumos ir vėl tai vienoks, tai kitoks — teroras vargsei nelaimingai moteriai. Vėliau vėl viskas vyksta iš pradžių. Taip kartojosi per vieną valandą ir trisdešimt minučių filmo eigos koki penketą kartų pačiu. To pasekoje žiūrovas pasijunta išblaškytas. Kaip benorčtumėi, nepajėgi susikoncentruoti ties pačiu filmu ir jį sekti, kaip pridera nuosekliai.

Publika išėjo tyli ir nusivylusi. Spauda netyles. Pasakaus teisybė. MGM studijos draugai apgailestauja. Tiek darbo idėta ir filmas vargu ar turės pasisekimą. Nebent žiūrės tie, kurie mėgsta aštrius išgyvenimus. Europiečiai, sakysčiau, jis visai nežiūrėtinas.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies Mės turime stoko lentų ir namams materialų. A-1 rūšies

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Neįspūdinga jaunųjų dailininkų paroda

Neplaningai surengta. Vien tik tapyba parodą padarė nuobodžia

Čiurlionio galerijoje spalio 10 — 18 d. d. Chicagos Lietuvių Jaunųjų Dailininkų 13 asmenų grupė buvo surengusi savo metinę (bene trečią iš eilės) parodą su 63 darbais. Nežinia dėl ko parodoje nebuvo grafiko H. Blyskio, skulptorių A. Brazdžio, R. Mozoliausko, Dalios Kolbaitės, V. O. Virkau, K. Zapkaus ir kitų? Buvo laukta iš jaunųjų dailininkų, meno mokslus ėjusiu geriausiose Amerikos meno mokyklose, kad jie parodys ne tik kūrybinės iniciatyvos, bet ir pačią parodą padarys tokia, kad būtų visiems pavyzdžiu. Deja, išėjo atvirkščiai, nežiūrėnt to, kad Č. galerija turi gerą apšvietimą ir pakankamai erdvės. Į kertes sugrūsti dideli paveikslai prašyte prašėsi leisti jiems erdvoje salėje nuo skydų pasižiūrėti į lankytojus, kaip tatau seniau būdavo pvz. australių parodoje, latvių, Zapkaus ir kitose parodose. Kiekvieno autoriaus paveikslai beveik iš eilės buvo iškabinti. Iš 13 parodoj dalyvavusių su, mažom išimtim, paroda buvo mėgėjiška. Kiti gal buvo ir nepakviesti dalyvauti?

Būtų gera susiprasti ir rengti tokias parodas, kad jos būtų kaip metinė kultūrinė šventė. To pageidaujama ne tik iš jaunuolių, bet ir iš vyresniosios kartos menininkų. Meno parodos nėra rinka, todėl viešumon reikia išeiti su geriausia kūryba. Čia pravartu ir jury komisiją turėti. Tai dar nereikiška, kad tiktai modernioji dailė — abstraktas — turi būti laikomas tikroju šių dienų menu. Stiliai nėra menas, bet menu gali būti paties kūrėjo siela, žinojimas,

pajėga išreikšti savo proto ir dvasios turinį bet kokia meno forma.

Šiek tiek apie autorius

Dalia Ancevičienė - Verbičkaitė labiau apsisprendusi realistinės dailės formose, negu ji anksčiau buvo, kada eksperimentais rizikavo. Jos tapybinė kokybė rimtėja ir gana gerai atlikta "Figūra" mėlyname ir violetiniame kolorite, taip pat ir "Pajacas". Nijolės Banienės nelabai spalvingas "Grand Canyon" gana solidus peizažas. Birutė Bulotaitė improvizuoja Pop-Art "nesuk kairėn", "Pro medžius" ir akvarelė "Mieste" rodo tapybinį subrendimą. Tačiau pastaba dėl Pop-Art. Ši komercinio žargono dailės šaka nėra didelis menas. Regina Jautokaitė, jeigu būtų davusi tik-tai savo šedevriuką "Tropikai", tai josios, kaip tapytojos, prestižas būtų dar didesnis. Ji išstatė penkis darbus. Vida Krištolaitytė turi stiprių aspiracijų ekspresionizmo srity. Mėgsta monumentalios proporcijos drobes, tik ne visų drobių erdvę pasiseka pilnai išnaudoti. Bet drąsiais mostais, net "im-pastu" užakcentuoja savo "Vertikalį figūrą". "Gėlė, saulė, žmogus" — metaforiškai pavadinta pusiau abstrakti kompozicija gerai išlaikyta ir skaislus koloritas, bet štai, kontrastui kitas jos darbas — "Pilka simfonija" — atrodo lyg ne to paties autoriaus. Visi 6 jos darbai — tapyba. Algis Mikelevičius vienintelis, kuris davė du grafikos darbus ir tai gerus: medžio raizinius "Dienos sapnas" ir "Varlės šypsena". Neblogas ir žalias peizažas bei portretas — tapyba. Jis patiekė 9 darbus, gaila, kad ne grafikos.

Val. Ramonis-Ramonaitis išstatė šešis tapybos darbus. Jis buvo žinomas kaip gabus karikatūristas, tačiau staiga liko tapytoju. Jeigu jis būtų vietoj šešių paveikslų, prisiuntęs vieną peisažą "Čia niekas negyvena", tai jį būtų geriau įvertinę. Jo didelio formato drobė "Colorado kalnuose", mėlynas, gelsvas koloritas, sugestuoja lyg mėnulio apšviestus akmens kamuolius. Nepavykęs ir "Ontario ežeras", kur krante pernelg stambūs namai — be perspektyvos.

Eldos Rundzaitienės realistinė gėlių puokštė iš kitų tik trijų darbų bus neblogai išspręsta. Stasys Šimaitis bando spręsti sunkesnes abstraktines problemas, kurių vienas ("Griaunanti jėga") vis dėlto nebus blogas darbas, nes geri spalvų, šviesos ir masės niuansai. Miško vaizdas — rimtas darbas. Zita Sodeikienė davė 8 darbus ir beveik visi žanrinė tapyba. Ji rodo daug meilės ir nuoširdumo savo figūrinėse kompozicijose, nors kai kurios iš jų ilustratyvinio pobūdžio, bet vis dėlto turi ir patybinį svorį. Josios tapyba yra realistinė pvz. "Susimąstymas" ir piešinys "Prieš miegant" pagrįsta daiktų tikrumu. Jonas Strungys tik du darbus tedavė, bet jo akvarelė "Gamtos vaizdas" įdomi, išreiškia gamtos elementų judesius. Algirdas Trinkūnas — "Vasara" labai vykęs realistinis peizažas paplūdimy. Iš eilės seka paskutinė talentingoji Giedrė Žumbakienė taip pat su al. tapyba, tiktai su vienu emalio darbu "Apokalipsinė variacija". O tai gaila, kad aną sritį ji paliko namie, bet pagausino ir taip jau labai gausią tapybą. Žumbakienės abstrakti tapyba šį kartą igiją jau naują charakterį. Nebuvo skulptūros, tiktai vargšė tapyba!

Ši jaunųjų dailininkų paroda, iš kurių mūsų inteligentija daugiau laukė, nedavė dvasinės kultūros pilno potencialo. Kažin, ar bus galima atitaisyti šią klaidą?

Birutės Bulotaitės parodos katalogo viršelis atliktas tušu

— 12 siluetų, atseit, dailininkų galvų. 13-tasis "burtų" numeris praleistas. Vadinasi, 12 apaštalių, truksta Judo Iskarijoto!

Čiurlionio galerija apdulkėjusi

Pro duris įžengus į Čiurlionio galerijos nuolatinės patalpas po "šviežios", dažais kvepiančios jaunųjų dailininkų parodos, gaunasi liūdnokas vaizdas. Paveikslai neplaningai sukabinti, daugelis neturi lentelių su autoriaus ir paveikslų užrašais. Paveikslai ir skulptūros apdulkėjusios, liudija, kad galerijos niekas nepriziūri, net dulkių nenuvalo...

"Viltis" rašo apie lietuvius

Vytauto Beliajaus anglų kalba leidžiamame "Vilties" žurnale š. m. spalio-lapkričio mėn. numery yra įdėtas platokas Theodore S. Thompson straipsnis "Lietuvių kalba". T. S. Thompson jau spausdina knygos II tomą "Comparative Philology and An Outline of Lithuanian Grammar". Autorius savo knygoje apšiai paduoda citatų iš kitų autorių apie lietuvių kalbos kilmę, kaip seniausios iš visų kalbų turinčių didelę lifologinę svarbą. Autorius savo straipsnį pailiustruoja anglų mokslininko Robert G. Latham žodžiais, kad lietuvių kalba labiau gimininga sanskrito kalbai negu visos kitos pasaulio kalbos — gyvos ar mirusios.

Toliau įdėta Petro Rimšos medaliono nuotrauka su Kristijono Donelaičio atvaizdu ir Nado Rastenjo išversta poema "Vasaros džiaugsmas" iš Donelaičio "Metų".

Taip pat aprašoma Lietuvių Diena New Yorko Pas. parodoj, kurioje dalyvavo ir pats Vyt. Beliajus; įdėta nuotrauka su Rūta Kilmonyte prie mikrafono bei publikos dalis matoma užnugaryj. Yra ir šiaip žinučių iš lietuvių gyvenimo bei veiklos.

Žurnalas iliustruotas įvairių tautybių šokėjų grupėmis. Adresas: "Viltis" (arba V. Beliajus), P. O. Box 1226, Denver 1, Colo. Žurnalo metinė kaina \$3.00, dviem metam — \$5.00.

Vyksta parodos

— Dail. Antano Tamošaičio iš Kanados individuali dailės paroda vyksta spalio mėn. Philadelphiaje. Išstatyta 25 tapybos darbai, 10 akvarelių ir 15 grafikos darbų. Originalus parodos katalogas su Henriko Nagio įvadu, tekstas ir paveikslų pavadinimai atlikti kaligrafiniu rankos raštu. Dail. Tamošaitis nesidairo, ką kiti daro, bet jis kūrė užsidaręs savame pasauly, pats savo sukurtame, kuris realus ir pusiau fantastiškas, todėl įdomus, originalus ir savitas.

— Chicagos Meno Institute spalio 30 d. bus atidaryta žymaus čikagiškio dailininko Ivan Albright apžvalginė paroda. Parodos atidarymo išvakarėse bus dvejios paskaitos su spalvotais paveikslais apie dailininko kūrybą.

RAMOJUS MOZOLIAUSKAS

(Čiurlionio galerijos nuosavybė)

FIGŪRA